

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/43/2016
Identifikačné číslo spisu:	9016898057
Dátum vydania rozhodnutia:	31.10.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Janka Cisárová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:9016898057.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne COOP JEDNOTY Michalovce spotrebné družstvo, so sídlom v Michalovciach, Obchodná 2, IČO: 00 169 099, zastúpenej JUDr. Michalom Kuročkom, advokátom so sídlom v Michalovciach, Obchodná 2, proti žalovanému NOVES, s.r.o., Spišská Nová Ves, so sídlom v Spišskej Novej Vsi, Kamenárska 5, IČO : 17 074 860, zastúpenému JUDr. Jozefom Bendžalom, bývajúcim v Spišskej Novej Vsi, T. Vánsovej 1824/4, o zaplatenie 12 447,72 € s príslušenstvom a o vzájomnom návrhu, vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 9 C 899/1998, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 24. júna 2010 sp. zn. 1 Co 80/2009, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa v konaní domáhala zaplatenia 25 000,- Sk s 18 % úrokom z omeškania od podania návrhu (20. júla 1998) ako neuhradené nájomné za užívanie prevádzkovej jednotky Reštaurácie Blesk na I. za obdobie júl 1997 až apríl 1998 (vec evidovaná pod sp. zn. 9 C 899/98, pozn.) a zaplatenia 350 000,- Sk s 18 % úrokom z omeškania od podania návrhu (20. júla 1998)) ako neuhradené nájomné za užívanie prevádzkovej jednotky Hotel JALTA F. za obdobie október 1997 až apríl 1998 (vec evidovaná pod sp. zn. 3 C 1143/98, pozn.) na základe Zmluvy o prenechaní družstevného majetku do dočasného užívania z 31. júla 1996.

2. Žalovaný vzájomným návrhom (ďalej aj „protinávrh“) uplatnenom v konaní pod sp. zn. 3 C 1143/98 domáhal sa zaplatenia 636 596,20 Sk ako náklady investičnej a neinvestičnej povahy v súvislosti s prevádzkyschopnením Hotela JALTA a tiež aj zaplatenia 50 000,- Sk titulom vrátenia kaucie; žiadal svoju pohľadávku započítať a žalobkyňu zaviazat' na zaplatenie 286 596,20 Sk s príslušenstvom.

3. Súd prvej inštancie veci, ktoré u neho začali, v záujme hospodárnosti konania uznesením z 23. júna 2000 č. k. 9 C 899/1998-48 spojil na spoločné konanie lebo sa týkali tých istých účastníkov.

4. Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 10. mája 2002 č. k. 9 C 899/1998, 3 C 1143/98-163 (v poradí prvý, pozn.) v spojení s opravným uznesením z 29. mája 2002 č. k. 9 C 899/1998, 3 C 1143/98-167 žalobu zamietol, žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanému 286 596,20 Sk so 17,6 % úrokom z omeškania od 23. októbra 1998 do zaplatenia a trovy konania 16 460,- Sk do troch dní od právoplatnosti. Zároveň žalobkyňu zaviazal zaplatiť trovy štátu 1 490,- Sk. Proti tomuto rozsudku podala odvolanie žalobkyňa.

5. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 11. februára 2003 sp. zn. 11 Co 371/02 (č. l. 232-234 spisu) rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením z 29. mája 2002 zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

6. Okresný súd Spišská Nová Ves rozsudkom zo 16. apríla 2009 č. k. 9 C 899/1998-495 v spojení s opravným uznesením zo 16. apríla 2009 č. k. 9 C 899/1998-499 (v poradí druhý, pozn.) : I. zamietol návrh žalobkyne, II. zastavil konanie v časti návrhu žalobkyne na priznanie úrokov z omeškania zo sumy 375 000,- Sk, čo do výšky 3% od 20. júla 1998 do budúca, III. žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanému 4 118,70 € so 17,6 % úrokom zo sumy 2 459 € od 23. októbra 1998 do budúca a zostávajúcu časť istiny 1 659,69 € bezúročne, všetko do troch dní, IV. v prevyšujúcej časti protinávrh žalovaného zamietol. Rozhodol tiež o trovách konania a o povinnosti žalobkyne a žalovaného zaplatiť trovy štátu. V odôvodnení uviedol, že nároky žalobkyne na úhradu nájomného sú nárokmi v zmysle § 671 Občianskeho zákonníka a zákona č. 116/1990 Zb., nakoľko v zmysle tohto ustanovenia boli uzavreté nájomné zmluvy, ktorých predmetom bol prenájom oboch objektov, a to objektu Hotela JALTA v F. a objektu Reštaurácie Blesk na I. ktorý nárok po spojení vecí predstavoval 375 000,- Sk, ktorý nárok sporný nebol. Konštatoval, že žalovaný sa vzájomným návrhom domáhal 636 592,-Sk za zhodnotenie nehnuteľnosti počas užívania a 50 000,- Sk nevrátenej kaucie. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že žalovaný urobil voči žalobkyni úkon smerujúci k započítaniu a to listom z 25. júna 1998. Žalobkyňa nárok na vrátenie kaucie počas konania nikdy nespochybnila a zhodnotenie nehnuteľnosti mal súd za preukázané na základe znaleckého posudku L.. do výšky 449 080,26 Sk (14 906,72 €), z čoho vyvodil, že nárok žalovaného je opodstatnený. Dospel k záveru, že žalobkyňa a žalovaný majú vzájomné pohľadávky, ktorých vzájomné plnenie je totožné a že dôsledkom účinného započítania je zánik záväzku žalovaného a nárok žalovaného na zaplatenie 124 080,-Sk (4 118,70 €), t. j. rozdiel medzi žalobkyňou uplatňovanou sumou a preukázanými nárokmi žalovaného v zmysle jeho protinávrhu. V prevyšujúcej časti protinávrh žalovaného ako bezdôvodný zamietol. Žalobkyňou vznesenú námietku premĺčania nepovažoval za dôvodnú s poukazom na to, že žalovaný svoj nárok uplatnil na súde 23. októbra 1998, t. j. včas. Výroky o trovách konania odôvodnil aplikáciou § 142 ods. 1 a § 148 ods. 1 O.s.p.

7. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 24. júna 2010 sp. zn. 1 Co 80/2009 napadnutý rozsudok v znení opravného uznesenia potvrdil vo výroku o zamietnutí návrhu, vo vyhovujúcom výroku ohľadne vzájomného návrhu, vo výrokoch o trovách konania účastníkov a trovách štátu; účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Stotožnil sa so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie v napadnutej potvrdzujúcej časti rozhodnutia; zároveň odkázal na jeho odôvodnenie, ktoré považoval za dostatočné (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.). S argumentmi žalobkyne o nedostatkoch protinávrhu a premĺčaní sa nestotožnil. Uviedol, že nedostatky vzájomného návrhu, ktoré boli dôvodom zrušenia predchádzajúceho rozsudku neboli takými nedostatkami, ktoré by mali za následok, že protinávrh nie je možné považovať za uplatnený na súde; v priebehu konania tieto boli odstránené, žalovaný svoj nárok skutkovo vymedzil a špecifikoval, jeho výšku upravil. Odstraňovanie matematickej nesprávnosti pri odpočítaní výšky nároku žalobkyne, ktorý započítaním zanikol podľa názoru odvolacieho súdu nemožno považovať za zmenu návrhu a ani prípadná nesprávna právna kvalifikácia nároku žalovaného počas konania, resp. ním prejavenej nejasnosti v tomto smere nemá také procesné dôsledky, akých sa žalobkyňa dovolávala. V zmysle § 79 ods. 1 O.s.p. v danom prípade žalovaný zodpovedá len za skutkové vymedzenie svojho nároku a nie je jeho procesnou povinnosťou vykonať aj právnu kvalifikáciu. Za nedôvodnú posúdil námietku žalobkyne, v ktorej uvádzala, že investície vykonané do vykurovania v objekte hotela nie sú zhodnocujúcimi investíciami. V tejto

súvislosti poukázal na závery znaleckého posudku, jeho zdôvodnenie na základe ktorého je dostatočne zrejmé, ktoré konkrétne investície sú zhodnocujúce a aká je ich cena.

8. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa. Namietala v ňom vadu v zmysle § 237 písm. e/ O.s.p. Uviedla, že v predmetnej veci neboli dané predpoklady na konanie o údajnom protinávhrhu žalovaného, pretože nespĺňal zákonom predpísané náležitosti. Žiadala rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 24. júna 2010 sp. zn. 1 Co 80/2009 zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

9. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žiadal dovolanie zamietnuť pretože prípustnosť dovolania žalobkyne nevyplýva z dôvodov ňou uvedených a ani iných zákonných dôvodov.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo 14. januára 2013 pod sp. zn. 1 Cdo 168/2010 konanie o dovolaní zastavil s odôvodnením, že nebola splnená podmienka povinného zastúpenia dovolateľky v dovolacom konaní a žalovanému náhradu trov nepriznal.

11. Na základe sťažnosti žalobkyne Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len "ústavný súd") nálezom z 2. decembra 2015, č. k. II. ÚS 216/2015-33 rozhodol, že základné právo COOP JEDNOTA Michalovce, spotrebné družstvo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 168/2010 zo 14. januára 2013 porušené boli. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 168/2010 zo 14. januára 2013 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Rozhodol tiež o náhrade trov konania. V odôvodnení uviedol, že skutočností, ktoré uvádza sťažovateľ vo svojej sťažnosti, a dôkazy, ktoré predložil na podporu svojho tvrdenia o doručení splnomocnenia udeleného advokátovi v súlade s výzvou najvyššieho súdu, spochybňujú právny záver najvyššieho súdu v napadnutom uznesení. Záver najvyššieho súdu, že sťažovateľ nerešpektoval výzvu najvyššieho súdu a neodstránil podmienky kvalifikovaného zastúpenia v konaní o dovolaní, je zjavne neodôvodnený.

12. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, platí, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po opätovnom preskúmaní zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

14. V danom prípade bolo dovolanie podané pred účinnosťou CSP. Dovolaní podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých podľa vtedy účinnej právnej úpravy nebol daný dôvod ani pre zastavenie konania [napríklad vzhľadom na nesplnenie osobitnej podmienky dovolacieho konania (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.)] ani pre odmietnutie dovolania [z niektorého dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 243c O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. a/ až d/ O.s.p. (napríklad preto, lebo dovolanie bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému nebol tento opravný prostriedok prípustný)], vyvolali procesný účinok umožňujúci a zároveň prikazujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Tie dovolania podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých bol podľa vtedy účinnej právnej úpravy daný dôvod na zastavenie dovolacieho konania alebo odmietnutie dovolania, tento procesný účinok nemali (porovnaj tiež I. ÚS 4/2011 a II. ÚS 172/03).

15. Zohľadňujúc vzájomnú koreláciu ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (viď § 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok tých dovolaní uvedených v bode 7.1., ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej, právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní sa v prípade

týchto dovolaní nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa, v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný [viď tiež závery vyjadrené v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. PL. ÚS 36/1995].

16. Najvyšší súd už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 (viď napríklad sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Do uvedeného dňa bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon výslovne pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.).

17. V danom prípade bolo dovolanie podané 6. septembra 2010 a smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu. Podľa právneho stavu účinného do 31. decembra 2014 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k závažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 O.s.p.

18. Dovolanie žalobkyne v časti, ktorou je napadnutý potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu vo vzťahu k vzájomnému návrhu, smeruje proti rozsudku, ktorý nemá znaky rozsudkov, proti ktorým bolo dovolanie v zmysle § 238 O.s.p. prípustné. Vzhľadom na to bolo by dovolanie žalobkyne prípustné iba vtedy, ak by konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, malo niektorú z väd uvedených v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Takúto vadu konania ale dovolací súd nezistil.

19. Žalobkyňa existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 písm. a/ až c/ a f/ a g/ netvrdila a vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z vyššie uvedených ustanovení nevyplýva.

20. Dovolaateľka prípustnosť svojho dovolania vyvodzovala z § 237 písm. e/ O.s.p.

21. Podľa § 237 písm. e/ O.s.p. dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný. O vadu zmatečnosti konania v zmysle § 237 písm. e/ O.s.p. išlo vtedy, ak súd rozhodne v takej právnej veci, v ktorej súd môže začať súdne konanie iba na návrh účastníka a príslušné konanie by sa začalo bez návrhu účastníka na začatie konania, teda z iniciatívy súdu. Ktoré konania mohol súd začať aj bez návrhu, teda z úradnej povinnosti, určoval zákon (§ 81 O.s.p.) v ostatných konaniach súd mohol začať konať v konkrétnej právnej veci iba na návrh účastníka.

22. Žalobkyňa v dovolaní argumentuje tým, že žalovaný nepodal návrh na začatie konania o vzájomnom návrhu na zaplatenie 686 596,20 Sk, hoci bol podľa zákona potrebný. Tvrdí, že prvostupňový aj odvolací súd v rámci konania a rozhodovania akceptovali údajný protinávrh žalovaného, ktorý podľa jej názoru nemožno považovať za podaný, pretože nemá zákonom predpísané náležitosti, ergo údajný protinávrh nespĺňa podmienky návrhu na začatie konania podľa vtedy platného Občianskeho súdneho poriadku v znení § 79, ktorý pojednáva o začatí konania, menovite náležitostiach tohto návrhu. Toto jej tvrdenie je neopodstatnené.

23. Proti žalobnému návrhu uplatnenom na súde sa žalovaný môže počas konania u toho istého súdu brániť (okrem iných podaní) aj vzájomným návrhom. Podstatou a zmyslom inštitútu vzájomného návrhu

je, aby súd v súlade so zásadou hospodárnosti konania prejednal vzájomné návrhy účastníkov v jednom konaní v čo najkratšom možnom čase. Na vzájomný návrh sa primerane použijú ustanovenia o návrhu na začatie konania, jeho zmene a späťvzatí. Znamená to, že vzájomný návrh možno podať hocikedy v priebehu prvostupňového konania, a to písomným podaním, elektronickými prostriedkami alebo telefaxom, nemožno vylúčiť ani podanie vzájomného návrhu ústne do zápisnice. Výlučne legitimovaným na podanie vzájomného návrhu je žalovaný v sporovom konaní, a môže smerovať výlučne proti žalobcovi v tom istom (začatom a prebiehajúcom) konaní. Vzájomný návrh bude spravidla prípustný v prípadoch tzv. kompenzabilných započítaniaschopných pohľadávok účastníkov konania.

24. V danom prípade z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že súd začal konať o vzájomnom návrhu žalovaného na základe jeho návrhu, tak ako to preukazujú podania žalovaného - podanie vzájomného návrhu ústne do zápisnice o pojednávaní dňa 23. októbra 1998 (č. l. 28 spisu sp. zn. 3 C 1143/98), a z č. l. 261 spisu. Skutočnosť, že vzájomný návrh neobsahoval všetky náležitosti v zmysle § 79 ods. 1 O.s.p. neznamená, že konanie o nároku uplatnenom vo vzájomnom návrhu nebolo začaté dňom jeho spísania ústne do zápisnice o pojednávaní a že dňom jeho podania nevznikli účinky (procesnoprávne a hmotnoprávne) spojené so začatím tohto konania. Takto je konanie začaté aj vtedy ak má žaloba vady, či nedostatky.

25. Vzhľadom na to, že prípustnosť v danej veci podaného dovolania nevyplýva z ustanovení § 238 O.s.p. a vady konania podľa § 237 ods. 1 O.s.p. v dovolacom konaní nevyšli najavo, najvyšší súd odmietol dovolanie žalobkyne ako procesne neprípustné (§ 447 písm. c/ CSP) bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozsudku.

26. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta CSP). O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 2 CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.